

TEMA BROJA: PRAVOSUDNA REFORMA U TOKU

KALENDAR PRAVOSUDNE REFORME

30. novembar 2009.

Skupština Srbije izabrala je Zagorku Dolovac za Republičkog javnog tužioca, Miljka Radisavljevića za tužioca za organizovani kriminal, a Vladimira Vukčevića za tužioca za ratne zločine, kao i tužioce u apelacionim i višim i osnovnim tužilaštvima.

16. decembar 2009.

Državno veće tužilaca objavilo je spisak novoimenovanih zamenika tužilaca u Srbiji. Na spisku su i imena ljudi koji će prvi put biti izabrani na tužilačku funkciju.

Na konferenciji za novinare u Republičkom javnom tužilaštvu saopšteno je da je održana 41 sednica Državnog veća tužilaca (206 radnih sati) i da je DVT oglasilo 546 mesta za zamenike tužilaca. Izabrano ih je 416, predloženo ih je Skupštini 88, nije popunjeno 42 mesta.

Predsednik DVT Slobodan Radovanović rekao je da je ceo izbor bio u potpunosti lišen političkog ili bilo kog drugog uticaja i da su se članovi Veća rukovodili sa tri osnovna principa: stručnost, dostojnost i osposobljenost.

“Smatram da će tužioci koje je izabrala Skupština i zamenici koje bira Državno veće tužilaca biti u stanju da se uhvate u koštac sa organizovanim kriminalom, ratnim zločinima i korupcijom”, naveo je Radovanović.

Evropska komisija je, u svom poslednjem izveštaju o napretku, posebno pohvalila reformu tužilaštva u novim pravosudnim zakonima pošto donosi značajno veću samostalnost odnosno nezavisnost zamenicima javnih tužilaca. Funkcija zamenika javnog tužioca je doživotna, a javnim tužiocima garantuje se mesto zamenika javnog tužioca nakon okončanja mandata (funkcije) za razliku od prethodnog perioda kada to nije bilo uređeno već su ostajali bez posla. Pored jačanja nezavisnosti, reforma ima još jedan dodatni kvalitet koji će obezbediti veću odgovornost i efikasnost rada jer će Državno veće tužilaca putem kriterijuma koji su prvi put u istoriji Srbije uvedeni u pravosudne zakone permanentno pratiti rad svakog tužioca i zamenika javnog tužioca.

DVT je konstatovalo da pet godina nije bilo izbora niti prilike da mladi i stručni ljudi dobiju svoju šansu i da je jedan od ciljeva reforme pravosuđa da se da šansa mlađim i profesionalnim stručnim saradnicima, koji će u narednom periodu nositi ovu reformu, koji će predstavljati tužilačku organizaciju u međunarodnim okvirima.

17. decembar 2009.

Visoki savet sudstva izabrao je 1.531 sudiju na stalnu sudijsku funkciju i predložio 876 kandidata Skupštini Srbije za prvi izbor na tu funkciju. "Ovo je prvi put da je pravosuđe dobilo mogućnost da samo sebe bira", rekla je predsednica Visokog saveta sudstva Nata Mesarović i napomenula da su osnovni kriterijumi za izbor bili stručnost, osposobljenost i dostojnost kandidata.

Multietničnost

Izuzetno veliku pažnju DVT je obratilo na kriterijume u nacionalno mešovitim sredinama gde su u potpunosti primenjeni evropski standardi, te je, od 416 zamenika tužilaca i 88 predloženih kandidata, 21 odsto predstavnika nacionalnih manjina i to: izabrano je ili predloženo 20 odsto Albanaca u Vranju, koje je u pravosudnoj mreži pokriva jug Srbije; u Novom Pazaru je izabrano 35 procenata Bošnjaka, u Novom Sadu 20 procenata Mađara, u Subotici njih 50 odsto, u Pančevu je 40 odsto Rumuna, a u Pirotu 50 odsto Bugara.

25. decembar 2009.

Upravni odbor Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije održao je vanrednu sednicu povodom objavljenih rezultata izbora javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca. Sednici Upravnog odbora su, pored članova, prisustvovali i članovi Udruženja, nosioci javnotužilačke funkcije koji nisu članovi Udruženja, kao i predstavnici medija.

Prvi put je Državno veće tužilaca, u kome značajnu većinu čine nosioci javnotužilačkih funkcija, izvršilo izbor zamenika javnih tužilaca i predložilo kandidate za izbor javnih tužilaca.

Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije očekuje dalju depolitizaciju procesa izbora nosilaca javnotužilačkih funkcija kroz organizaciju neposrednih izbora članova Državnog veća tužilaca, kao i primenu Zakona o Pravosudnoj akademiji.

Udruženje smatra da je postojeći broj nosilaca javnotužilačke funkcije neadekvatan i da bi veći broj zamenika javnih tužilaca bio celishodan, s obzirom na izmenu Zakonika o krivičnom postupku i uvođenje javnotužilačke i finansijske istrage. Na taj način bi bila manja potreba za smanjenjem broja nosilaca javnotužilačke funkcije.

Udruženje javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije poziva Državno veće tužilaca da:

1. objavi spisak svih nosilaca javnotužilačke funkcije koji nisu izabrani
2. pojasni način primene kriterijuma iz Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije
3. objavi vrstu podataka i izvore koje je Državno veće tužilaca koristilo u vezi sa izborom
4. svakom neizabranom nosiocu javnotužilačke funkcije dostavi obrazloženje koje sadrži razloge zbog kojih kandidat nije izabran
5. svakom nosiocu omogućiti uvid u ocene koje su uticale na njegov izbor
6. da se otvori dijalog sa strukovnim udruženjem o povećanju sistematizacije radnih mesta za zamenike javnih tužilaca.

26. decembar 2009.

Zaključci treće vanredne Skupštine Društva sudija Srbije

1. Društvo sudija Srbije smatra da je, u postupku sprovođenja (re)izbora Visoki savet sudstva počinio nepravilnosti time što je:

- konstituisan suprotno Ustavu i zakonu
- radio i donosio odluke u nepotpunom sastavu
- uveo tajnost rada i odlučivanja, što je u javnosti izazvalo sumnje da je upotrebio prikrivene kriterijume i dozvolio politički uticaj
- izostavio da prethodno zatraži i pribavi mišljenja sednica svih sudija o kandidatima – dosadašnjim sudijama sa stalnom sudijskom funkcijom
- onemogućio sudijama da se izjasne o okolnostima na osnovu kojih je zaključio da ne ispunjavaju kriterijume stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti
- propustio da dosadašnjim sudijama dostavi odluke sa konkretnim razlozima zbog kojih nisu izabrani, sa uputstvom o pravnom leku

Društvo sudija Srbije:

- poziva Predsednika Republike Srbije da objasni na osnovu čega je izjavio da nije bilo političkog uticaja prilikom izbora sudija
- poziva Visoki savet sudstva da svakom neizabranom sudiji dostavi odluku sa konkretnim razlozima zbog kojih nije izabran, sa uputstvom o pravnom leku
- poziva Visoki savet sudstva da preispita odluku o potrebnom broju sudija ili da javno obrazloži razloge zbog kojih je za preko 25 procenata smanjio broj sudija

Društvo sudija Srbije će:

- smatrati svojim članovima i one sudije koje nisu izabrane na sudijsku funkciju u postupku tekućeg (re)izbora, sve dok Visoki savet sudstva svakom pojedinačno ne dostavi odluku sa konkretnim razlozima zbog kojih nisu (re)izabrani i dok ne bude okončan postupak po delotvornom pravnom leku za zaštitu njihovih prava.
- obezbediti pravnu pomoć svim sudijama koje nisu izabrane radi ostvarivanja delotvorne zaštite njihovih prava povodom (re)izbora
- tražiti od Visokog saveta sudstva da učini dostupnim podatke na osnovu kojih je odlučivao o stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata i rangirao ih, zapisnike sa svojih sednica, kao i da se izjasni o izvorima tih podataka.
- o svemu u vezi sa postupkom (re)izbora sudija obavestiti Savet Evrope, Evropsku komisiju, Venecijansku komisiju, specijalnog izvišćoca UN za stanje nezavisnosti pravosuđa u državama članicama i ostale relevantne međunarodne institucije, organizacije i udruženja
- uputiti Narodnoj skupštini predlog da se privremeno zastane sa donošenjem odluka o izboru novih sudija dok se ne reši o pravnim sredstvima neizabranih sudija kojima prestaje sudijska funkcija, i time omogućiti da se isprave propusti.

Raspoređivanje u druge gradove

Državno veće tužilaca je istaklo da je veliki broj slučajeva gde su tužioci iz jednog grada postavljeni na najodgovornija mesta u druge gradove rezultat primene pažljivo analizirane prakse italijanskog i francuskog sistema koja je dala u tim zemljama odlične rezultate. Na taj način, DVT je odgovorio na negativne pojave kojih je bilo u velikom broju u Srbiji i podržalo nastojanje države da se prevencijom brani od korupcije i zloupotreba.

26. decembar 2009.

Predsednica Visokog saveta sudstva Nata Mesarović u intervjuu za "Politiku": "Obrazloženja zbog čega nisu izabrani biće neizabranim sudijama dostavljena u pisanom obliku nakon prestanka sudijske funkcije 31. decembra, Trudili smo se da prilikom izbora sudija budemo savesni i odgovorni. Uvek će neko biti nezadovoljan. Ja se ne stidim odluka koje je doneo Visoki savet sudstva i smatram da svakoga možemo da pogledamo u oči", rekla je Mesarović i dodala da će insistirati na tome da se odmah objavi konkurs za popunu oko 78 radnih mesta za koja, kako je navela, očekuje da će se prijaviti one sudije koje ispunjavaju sva tri kriterijuma, ali koje zbog smanjenog broja u najvišim sudovima gde su aplicirali nisu bili izabrani. Prema njenim rečima, među sudijama koji nisu reizabrani ima onih koji imaju kafiće, kafane, butike, servise za pranje vozila ili se bave nekim drugim privatnim delatnostima. "To je nespojivo sa sudijskom funkcijom. Bilo je slučajeva da postoje sudije koje su sklapale ugovore o doživotnom izdržavanju sa strankama u postupku i da su ti postupci dolazili i do Vrhovnog suda. U nekim slučajevima su odluke došle i u moje ruke", kazala je Mesarovićeva. Neke sudije su, prema njenim rečima, dozvolile sebi da, radeći u nekim važnim predmetima, manipulišu odlukama u vezi sa svojim izborom i budućim statusom u pravosuđu".

27. decembar

Predsednik Republike Srbije Boris Tadić izjavio je da nije bilo političkih pritisaka pri opštem izboru sudija i tužilaca. On je naglasio da je reforma pravosuđa ključna za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. "Reforma sudstva je jedna od najsenzibilnijih i nijedna reforma tog tipa ne može da bude

idealna", rekao je Tadić novinarima nakon posete kancelarije zaštitnika građana.

Komentarišući zahteve Sindikata pravosuđa da se poništi opšti izbor sudija i tužilaca, Tadić je rekao da će saslušati primedbe koje dolaze iz sindikata, ali da će razgovarati i sa državnim organima koji su vršili reformu pravosuđa.

Predsednik je ocenio da su sudije i tužioce birale nezavisne institucije i da je taj posao obavljen u skladu sa profesionalnim kriterijumima. Prema njegovoj oceni, zbog izbora velikog broja ljudi "statistički" nije moguće da izbor svakog sudije bude "idealna", ali da eventualne nepravilnosti ne treba da budu tumačene kao politički pritisak. "Ako je neko i bio naivan, ova administracija to nije i vrlo dobro znamo šta su pretpostavke borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije", rekao je Tadić.

Poverenik za informacije od javnog značaja Rodoljub Šabić zatražio je od Državnog veća tužilaca da se izjasni o žalbi koju je, zbog nedostatka komunikacije i nenavođenja obrazloženja odluka tokom reizbora nosilaca pravosudnih funkcija, protiv tog tela podnelo Udruženje tužilaca Srbije. U saopštenju Kancelarije Poverenika navodi se da je podneta žalba načelna, a izazvana time što Udruženje tužilaca na svoj zahtev da dobije informaciju o tome da li je Državno veće proglasilo službenom tajnom svoj rad i razloge za donošenje odluka i postupak donošenja odluka, nije dobilo nikakav odgovor.

Poverenik je žalbu prosledio Državnom veću tužilaca i zatražio da se Veće izjasni o navodima žalbe, a svoju odluku, kako je navedeno, o žalbi Udruženja doneće u zakonskom roku.

Standard

Specijalizovana tužilaštva za ratne zločine i organizovani kriminal koja su u međunarodnim izveštajima izuzetno vrednovana postala su standard za sva druga tužilaštva.

28. decembar 2009.

Visoki savet sudstva postavio je vršioce dužnosti predsednika sudova koji će od 1. januara privremeno obavljati tu funkciju do izbora predsednika sudova. Vršioци dužnosti predsednika sudova bi do sredine januara trebalo da donesu godišnji raspored suđenja i predvide koje će sudije u kojoj materiji postupati, a u najkraćem roku i raspored postupanja za vreme novogodišnjih praznika u hitnim predmetima.

Za vršioца dužnosti predsednika Apelacionog suda u Beogradu postavljena je Radmila Dragičević - Dičić.

Za v.d. predsednika Višeg suda u Beogradu postavljen je sudija Dragoljub Albijanić.

Tanja Šobot koja je izabrana za sudiju Apelacionog suda postavljena je za v.d. predsednika beogradskog Prvog osnovnog suda, dok je Ljiljana Brkić, koja je izabrana za sudiju Drugog osnovnog suda postavljena i za vršioца dužnosti predsednika u tom sudu.

Zvanično je predstavljen novi sudski poslovnik. Radi se o jednom od poslednjih zakonskih akata koje je bilo potrebno doneti kako bi novo pravosuđe moglo da funkcioniše. Sudski poslovnik detaljno definiše rad sudova u praksi, počinje da se primenjuje 1. januara 2010. godine. Njegova osnovna uloga je da ravnomerno rasporedi posao između sudija, a krajnji cilj je da se poveća efikasnost sudova, koju će građani osetiti, rekla je ministarka pravde Snežana Malović.

Ustavni sud: Opšti izbor sudija u skladu sa Ustavom i zakonima

Ustavni sud Srbije ocenio je da je opšti izbor sudija, predviđen Zakonom o sudijama, u skladu sa Ustavom Srbije i zakonima. Ovaj sud nije prihvatio inicijativu Društva sudija Srbije za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba Zakona o sudijama koje se odnose na prestanak sudijske funkcije i izbor sudija. Ustavni sud utvrdio je da je usvajanjem novog Ustava 2006. godine prestao da važi prethodni Ustav na osnovu kog je ustanovljen sistem sudske vlasti u Srbiji.

Sudija izvestilac Marija Draškić rekla je da tumačenje odredbe Ustava kojom su utvrđeni načini prestanka sudijske funkcije, pruža osnov za zaključak da je novi Ustav prekinuo stalnost sudijske funkcije garantovan prethodnim Ustavom iz 1990. godine. "Ustavom proklamovana stalnost sudijske funkcije ostvaruje se samo izborom sudija koji sprovodi Visoki savet sudstva, dok je prvi izbor na sudijsku funkciju kojim se stiče sudijski mandat od tri godine, kao izuzetak od načela stalnosti, poveren Skupštini Srbije", rekla je Draškićeva i navela da je veća nezavisnost sudija u budućnosti obezbeđena time što je izbor sudija za trajno obavljanje sudijske funkcije poveren Visokom savetu sudstva, umesto Narodnoj skupštini, što je ranije bio slučaj.

Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi inicijatora da se predviđenim izborom sudija narušava pravo sudije da se samo uz sopstvenu saglasnost može premestiti u drugi sud, ocenivši da se time ne nalaže određeno ponašanje, uključujući ni prijavljivanje na konkurs za izbor sudija. Sud je ocenio da se odredbom po kojoj odluku o broju sudija donosi Visoki savet sudstva, ne dovodi u pitanje funkcionalna i personalna nezavisnost sudova, već da se saglasno Ustavu obezbeđuje funkcionisanje sudske vlasti.